

Gmina Chełmno Oficjalny portal informacyjny

Adres artykułu: <https://gmina-chelmno.pl/arttykul/181-3836-historia>

HISTORIA

Historia obszaru wchodzącego w skład gminy Chełmno, jest bardzo odległa, o czym mogą świadczyć liczne znaleziska archeologiczne pochodzące z okresu przedrzymskiego, kultury łużyckiej i wczesnośredniowiecznej. Obszar ten, wraz z całą Ziemią Chełmińską wchodził w skład monarchii polskiej już w czasach Mieszka I związany był z dzielnicą mazowiecką, dla której stanowił obszar nadgraniczny wobec Prus. Stąd

rozpoczęła się w 1216 roku, akcja misyjna kierowana przez Konrada Mazowieckiego i misyjnego biskupa Chrystiana. W 1228 roku Konrad Mazowiecki sprowadził na Ziemię Chełmińską Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie, który miał ochraniać granice państwa. W 1232 roku pruski mistrz krajowy Herman von Balk zlokalizował miasto, na terenie dzisiejszego Starogrodu, gdzie wybudowano zamek i zlokalizowano siedzibę komturstwa. Kilka lat później miasto uzyskało dzisiejszą lokalizację. W 1233 roku, większość miejscowości przekazano zostało we władanie miastu Chełmnu.

W okresie panowania Krzyżaków miasto Chełmno i jego okolice były wielokrotnie najeżdżane i niszczone przez Prusów (1242-1249) - w 1242 r pomorski książę Świętopełk zdobył miasto, a nawet Jaćwingów (1263) pod dowództwem Skomanda. Po klęsce zakonu pod Grunwaldem Ziemia Chełmińska wróciła na krótko do Polski.

W 1457 roku Chełmno podstępnie zostało zajęte przez dowódcę czeskich wojsk zaciężnych będącego w służbie zakonu, Bernarda Szumborskiego, i dopiero w 1479 roku zostało przekazane władzom polskim.

W 1505 roku większość miejscowości została nadana biskupstwu Chełmińskiemu przez króla Aleksandra Jagiellończyka.

W 1599 roku przeprowadzono elokację terenów wiejskich należących do miasta (podział pomiędzy mieszczan, w zależności od wielkości, położenia i wartości ich domów) - objęte nią zostały wsie Kolno, Podwiesk , Wielkie Łunawy. W tym czasie powstały na terenie obecnej gminy nowe wsie : Górne i Dolne Wymiary, Małe Łunawy i Klamry.

Od połowy XVI w przybywali na te tereny osadnicy holenderscy (menonici), którzy całkowicie lub częściowo zajęli wsie Dorposz Chełmiński, Wielkie i Małe Łunawy, Podwiesk, Dolne Wymiary.

W okresie wojen szwedzkich (1626-1629 i 1655 -1660) nastąpiło wyniszczenie tych ziem przez przemarsze wojsk, nakładanie kontrybucji i przywleczone przez wojska zarazy (1/3 ludności zginęła). W okresie tym działał w okolicach Chełmna słynny partyzant Michałko-Michalski, młynarz z Tucholi (znany z „Potopu ” H. Sienkiewicza), któremu udało się przez krótki czas utrzymać zamek w Starogrodzie.

W 1772 roku ziemie te weszły w skład państwa pruskiego Fryderyka II i poddane intensywnej germanizacji.

Dopiero w styczniu 1920 roku zostały ponownie przyłączone do państwa Polskiego.

Miasto Chełmno i okolice zostały zajęte przez wojska hitlerowskie już 6 września 1939

roku. Od pierwszych dni okupacji rozpoczęła się masowa eksterminacja, której celem było zlikwidowanie inteligencji polskiej. W wielu miejscowościach dokonywano egzekucji. Ok. 2500 Polaków rozstrzelano w okresie od 12 października do 11 listopada 1939 roku, w miejscowości Klamry. Rozstrzeliwano tam mieszkańców okolicznych miejscowości , Polaków aresztowanych w Chełmnie, a także z innych powiatów m.in. większość duchowieństwa

katolickiego z pow. grudziądzkiego. Prowadzono również intensywną akcję wysiedleńczą, mającą na celu germanizację tych terenów. Tereny te zostały wyzwolone spod okupacji niemieckiej w styczniu 1945 roku.

Z dniem 1 stycznia 1973 roku, utworzono gminę Chełmno, w skład której weszły następujące wsie : Starogród, Kałdus, Bieńkówka, Osnowo, Klamry, Nowawieś Chełmińska, Małe Łunawy, Wielkie Łunawy, Nowe Dobra, Kolno, Górne Wymiary, Dolne Wymiary, Podwiesk, Łęg, Dorposz Chełmiński, Ostrów Świecki, od 1993 roku- Borówno i Różnowo.

Metryczka

Opublikował w BIP:	Jarosław Zima
Data opublikowania:	13.12.2016 12:31
Ostatnio zaktualizował:	
Liczba wyświetleń:	5304